

Marsvinsnovell

av Tove Appelgren

"Tänk! Det var en överraskning! Och tre! Tre marsvinsflickor! Angoramarsvin, de är de allra finaste man kan få tag i, säger pappa. De är så söta, oj, nu...Du skulle se det här; nu leker de med varandra, de gosar och veet du vad! De delar på gräset jag gav dem! Nu hittade de vattenautomaten! Nu dricker Goldie och nu Becky och nu min vita lilla...De är så söta! Du skulle se dem!" det var vad vår ägarinna sa i telefon. "Vad fick *du* till julklapp?" frågade hon sedan sin kompis.

Vi var marsvin; ja, vi var tre stycken och vi var alla flickor. Det där med angora var också rätt. Men allt det andra, det var helt fel. Det vet jag, för jag var det vita marsvinet.

Vi lekte inte, vi slogs. Vi delade varken på gräs eller frukt, min guldgula "väninna" åt vanligtvis allt. Och vi ställde oss verkligen inte i en artig kö när det var dags att dricka vatten. Vattenautomaten var Beckys revir, och den vaktade hon effektivt med sina sylvassa tänder och sitt dåliga humör. Goldie fick oftast vatten av sin syster när hon behövde det, hon köpte det helt enkelt med frukten och gräset hon lagt beslag på. Jag hade det mindre roligt. Jag var inte släkt och jag hade inget kapital. Jag var alltid torr i halsen.

En sak hade vi gemensam; vi var alla övertygade om att ungen som fått oss inte skulle orka gulla med oss speciellt länge och att vi snart skulle höra till de övergivna i det stora huset. Det var inte så svårt att räkna ut, källaren vi kommit till från djuraffären hade redan några invånare sedan tidigare. Det var här i källaren vi väntade på att det skulle bli julafton och det var hit vi returnerades från vår bortskämda ägarinnas vita, fina flickrum när vi inte längre ägde nyhetens behag.

Någon höll oss ändå med mat och vatten, varför kunde till och med en rätt så obildad gnagare gissa; det finns gränser för vad man får göra med angoramarsvin. Vi är ganska dyra, speciellt vi som har stamtavlor och allt.

Livet före julafton i djurbutiken var inte lätt, livet i flickrummet strax efter jul kanske lite bättre, men sedan, ja sedan blev det stadigt värre. Vi slogs så mycket att det var en lögn att försöka vårda sitt yttre, vi skönheter bland däggdjur började ganska snart se både slitna och ruggiga ut. Personligen tyckte jag verkligen illa om att slåss, men vad skulle jag göra? Det var det enda sättet att få något i sig, fast de dagar då ingen hämtade några färskvaror, var det nog frågan om, om det var det hela värt. Hårda nötter var allt jag lyckades få tag i.

Min räddning från "de galna hårbollarna" blev att jag hittade en utväg. Helt konkret, alltså. Jag hittade ett sätt att ta mig ut ur buren och in igen. Det krävde endel akrobatisk förmåga och en lätt kropp, men jag som aldrig fick äta mig mätt var ju mager som en pinne i sockervadd, så jag klarade det.

Jag skulle ljuga om jag påstod att jag inte var rädd första gången jag kom ut ur buren. Jag visste ju att det fanns andra djur i källaren, men inte riktigt vilka och om de var vänligt inställda till såna som jag. Det var mörkt på golvet. Först var det bara tyst. Alldeles knäpptyst. När jag spetsade öronen riktigt, kunde jag så småningom börja höra de andra. Inga aggressiva ljud. Jag tog ett steg framåt och vädrade i luften. Ingen katt, det var det viktigaste, ingen hund heller. Det var lite synd eftersom jag kunde ha bussat den på elakingarna i buren och så skulle de ha dött av hjärtslag, så där som vi marsvin kan göra om vi plötsligt får höra ett högt ljud, som ett ilsket hundskall till exempel. Jag insåg visserligen att jag också själv skulle ha legat illa till i det fallet, så jag var väl lättad över att det inte fanns någon

hund i sikte heller. Sedan kände jag en väldigt underlig lukt. Den var inte oangenäm, mitt luktsinne är luttrat, månaderna i djuraffären vande mig vid ett och annat som jag inte ens vill prata om här. Den här lukten var bara annorlunda. Inte obehaglig.

"Vem där?" pep jag så morskt och myndigt jag kunde. Det hördes en viskning. En svag viskning. Jag tassade närmare. Plötsligt kände jag att jag stod nos mot nos med någon. Jag tvärstannade. Det var för mörkt för att jag skulle kunna urskilja vad för slags varelse som fanns bakom nosen. En viskning igen. Och nu hörde jag till min fasa vad som sades "Orm!" Orm! Och jag som hade varit rädd för hundar och katter, när livet när som helst kunde slockna i munnen på en krälände mördare. "Kom lite närmare" bad den viskande rösten igen. Jag gjorde som rösten ville. Vi stod blickstill, tätt intill varandra, den viskande och jag. "Ormar anfaller endast ett rörligt byte, ormar anfaller endast ett rörligt byte", upprepade jag för mig själv och försökte få morrhåren att sluta vibrera.

När vi stått där tryckta mot varandra en stund måste jag byta ställning för att inte få kramp i vänstra baktassen. Då höjde sig ormen till anfall, en huggtand blänkte till och den viskande varelsen intill mig skrek så högt den kunde: "Spring!" Jag satte av och kände hur någon sprang brevid mig medan jag skenade så hårt som jag aldrig tidigare gjort. "Får jag inte hjärtslag nu, får jag det aldrig!" hann jag tänka, innan jag tuppade av i säkerhet bakom marsvinsburen.

När jag vaknade i gryningen var min första tanke "Orm" men jag insåg snart att jag verkligen befann mig i säkerhet, nu i solens första strålar, de få som hittade in genom källargluggen, kunde jag se konturerna av en stor orm på golvet i andra ändan av källaren. Hur kunde jag ha missat den tidigare? Jag var så arg på mig själv att jag inte lade märke till en diskret harkling, utan blev riktigt skräm, då

jag plötsligt insåg att jag inte var ensam. Jag vände mig om. "Tack." sa varelsen som ägde nosen jag bokstavligen träffat i mörkret igår. Jag var förvånad. Det var en ödla. Grått grön i färgen, med stora ögon. "Tack, själv" sa jag "jag tror du räddade mitt liv." Ödlan log brett och skakade på huvudet "Det var nog du som räddade oss båda. Det är inte lätt att vara växelvarm, speciellt inte på just det här källargolvet! Rex, heter jag, förresten. Trevligt att råkas" "Snowball" svarade jag med ett generat leende men så började vi båda skratta; människor döpte sina husdjur helt utan eftertanke och självironi. "Jag är faktiskt giftig, så det är väl inte helt fel med ett farligt "Rex", men någon tyrannosaurus blir jag nog aldrig" sa Rex. Jag måste ha sett oroligt ut, för han tillade att han inte åt annat än insekter. I regel. De enda likheter jag för tillfället hade med en snöboll, var mina iskalla känslor för de galna gnagarna jag tidigare varit tvungen att dela bur med. Och tillbaka dit måste jag ju om jag alls skulle få något att äta.

"Växelvarm?" frågade jag sedan. Rex nickade. "Visst. Jag behöver värme för kunna röra på mig. Det som hände igår kväll, var att jag föll ner på golvet från hyllan där jag för tillfället bor, jag går nämligen i sömnen. Och eftersom golvet var så kallt, förlamades jag nästan på en gång. Jag hatar att stelna, ni egenvarma har ingen aning om hur motbjudande det känns. Utan dig skulle jag aldrig ha klarat mig. Tur att du är så lurvig och varm" Jag vet inte varför jag igen blev generad men jag skärpte mig och frågade "Men ormen då? Är inte den också växelvarm?" Rex berättade att den listiga mördaren låg på ett element hela dagarna, på det sättet kunde han hålla kroppstemperaturen på en nivå som tillät jakt. "Vi hade rätt trevliga kaniner här ännu för ett par månader sedan. De bodde i en korg. Du kan ju räkna ut vad som hände." Jag rös och kände mig nästan missmodig. Vad hade jag att välja på; de brutala systrarna i buren och en livsfarlig orm här ute. Men jag hade kanske fått en idé. "Giftig" sa jag fundersamt "Skulle du tycka att tanken på att bo ihop med ett marsvin var frånstötande?" frågade jag Rex,

väl medven om att vi endast känt varandra i några timmar. "Jag vågade inte ens hoppas att du ens tillfälligt skulle vilja bo med en ödla!" utbrast Rex synbarligen lättad.

Vi tog oss in i buren. Jag presenterade min giftige och nyfunne vän för Goldie och Becky och man kan säga att de höll god min i elakt spel, de försökte inte ens ge sig på mig. Deras lurviga ansikten var hopsnörpta av missunsamhet och jag medger att det roade mig, men länge hann jag inte vältra mig i skadeglädje. Redan samma kväll som Rex flyttade in sa han bestämt; "Vi måste ta kål på ormen". "Varför?" undrade jag och han svarade " Vi kan inte rymma, inte ända ut, vi skulle aldrig klara oss, men här inne kunde livet vara bra mycket trevligare om vi kunde ta livet av odjuret." "Hur?" var min nästa fråga. Rex såg grönare ut än någonsin. "Hur giftig är du egentligen?" undrade jag försiktigt. Han såg mig i ögonen. "Tillräkligt giftig" svarade han. "Varför har du inte tagit livet av ormen då?" måste jag fråga. Rex förklarade att han kunde producera tillräkligt med gift för att döda ormeländet, men att han inte skulle klara det med ett bett, utan behövde utdela tre. "Och eftersom ormen rör sig på golvet, varm av att ligga på elementet, kommer jag aldrig att hinna ge honom tre bett. Jag kommer att stelna och han kommer att göra slut på mig redan efter det första bettet." Rex tittade på mig med sina stora ögon. Jag förstod vad han ville.

I skymningen gjorde vi oss klara att möta monstret, Rex ville att jag skulle äta rikligt med nötter innan vi gav oss av, så Goldie och Becky fick allt gräs och all frukt som fanns. "Det finns mer kalorier och proteiner i nötter. Det är ju annars också bättre föda för dig" sa han med en blinkning och plötsligt förstod jag vad han menade; mina tänder var i gott skick, i motsats till vissa raggiga elakingars... "Men framför allt kommer du att behöva all energi du bara kan ta in." Jag tuggade i mig nötterna och svalde min rädsla. Så gick vi för att möta vårt öde, alternativt göra världen, vår värld, till en bättre plats att leva i.

Där stod jag i mörkret igen. Jag var mycket räddare nu än första gången jag stod här, för nu visste jag vad som gömde sig i skuggorna. Å andra sidan var jag inte ensam den här gången. På min rygg satt Rex med ett stadigt grepp i min päls. Vi smög oss längs väggen. Jag såg ingenting, men Rex ryckte plötsligt till. Jag stannade. En meter framför oss låg ormens svans. "Spring!" viskade Rex, och jag sprang, rakt mot reptilsvansen. Rex lutade sig så långt ut att jag trodde han skulle falla, men han behöll taget om min päls och kunde så utdela sitt första bett. Sedan sprang vi fort åt andra hållet. Ormens svans piskade till, huvudet väste. "Igen!" kommenderade Rex och jag sprang igen. Med dödsförakt upprepade Rex proceduren och nu var ormen verkligen vansinnig av ilska. Den väste, fräste, slingrade sig och Rex viskade "Stilla. Tyst." åt mig. Jag lydde. Jag stod stilla som en marsvinsstaty av marmor. "Ormar anfaller endast ett rörligt byte, ormar anfaller endast ett rörligt byte", upprepade jag för mig själv, men jag kunde inte dölja att mina ben darrade av skräck. I en blink var ormhuvudet där. Den enorma käften öppnades och jag såg huggtänderna närma sig. Jag vet inte vad jag tänkte, anfall är bästa försvar kanske, när jag hoppade rakt mot den. Jag hamnade i bestens mun och väntade bara på att bli svalt hel och hållen. Då föll plötsligt ormen. Ormhuvudet dunsade i golvet och munnen stängdes och det blev ännu mörkare. Jag förberedde mig så gott det gick på det oundvikliga. Ett hest skratt hördes. Det lät kusligt här inne, men jag kände igen Rexs röst. Jag var inte ensam! Det var den gladaste sekunden i mitt liv, tror jag. Trots allt. "Jag bet honom i läppen!" småskrattade Rex "Vilken strålande idé att hoppa mot honom!" Jag var alldeles stum. "Nu får vi ta det lite försiktigt" sa han sedan och bad mig att stå stilla ett tag. Rex lyckades bända upp käkarna på den döda ormen och vi backade försiktigt ut utan att röra huggtänderna.

Väl framme i buren klättrade Rex ner från min rygg. Han lade en tass på min nos. "Du var fantastisk" sa han och

försvann mot sin hylla.

Nu förtiden gillar jag nötter. Jag äter alla nötter jag bara kan få tag på och eftersom jag har en giftig vän, behöver jag inte längre alls slåss varken för föda eller vatten med Goldie och Becky. De äter bara sådant som är mjukt, bröd och banan, om det någon gång vankas sådant. Jag tar mig väl en bit banan jag med för vitaminernas skull, men annars håller jag mig till nöterna. Egentligen är jag väl inte så noga med vad jag stoppar i mun, men det roar mig att se hur hårbollarnas framtänder växer och växer. Snart kommer de inte att kunna äta något alls mera. Och då är buren min. Elak, jag? Äsch. Kanske jag berättar det för dem, att de måste gnaga eftersom de är gnagare, om det inte ska gå illa för dem på allvar, om de inte filar ner sina tänder på hård mat. Kanske jag gör det. Om de slutar retas med mig för att jag umgås med Rex. Vi vandrar runt i källaren rätt mycket och pratar. När det blir vinter och kallt flyttar han kanske för säkerhets skull in i buren igen. Min växelvarma vän.